V. d. šefinje Protokola Republike Slovenije Ksenija Benedetti o mejah, ki jih nikoli ne prest

Ko iz majhne napake n

Vtorek je spremljala obisk makedonskega premiera, v sredo je sodelovala pri predsedniškem sprejemu za diplomate, danes je skupaj s predsednikom republike in zunanjim ministrom v Palestini. Že urnik iztekajočega se tedna dokazuje, da služba v. d. šefinje protokola Ksenije Benedetti ni dolgočasna. Nič čudnega, da bi se tudi kdo drug rad videl v njeni vlogi.

Ksenija Benedetti

Priložnost se je ponudila konec lanskega leta, ko ji je potekel mandat in je vlada objavila razpis za delovno mesto, ki ga je opravljala osem let. Benedettijeva se je prijavila in čaka na razplet.

▸ Koliko proslav, sprejemov, takšnih in drugačnih visokih obiskov ste spremljali v minulih osmih letih?

"V tem času se je zvrstilo kar veliko zgodovinskih dogodkov. Na primer vrh Bush-Putin, obisk danske kraljice, obiski švedskega, danskega in jordanskega kraljevega para, ne nazadnje obisk britanske kraljice, prireditve ob vstopu Slovenije v EU ter ob padcu schengenske meje ... Veliko je bilo mednarodnih srečanj, eden največjih izzivov tako zame kot za našo službo pa je bila izvedba slovenskega predsedovanja Svetu EU. Vseh obiskov, ki smo jih pripravili in izvedli skupaj s sodelavci, je bilo preko 250, pripravili smo tudi okrog 70 državnih proslav."

▸ Bližajoča se Prešernova proslava je za vas verjetno čista rutina.

"Ravno to proslavo vedno pripravljata Prešernov sklad in Ministrstvo za kulturo. Protokol 'le' pošlje vabila, skrbi za potrjevanje prisotnosti gostov ter za sedežni red. Ostale državne proslave pa so bile produkcijsko v naših rokah. Ampak pri nobeni proslavi in tudi pri nobenem protokolarnem dogodku nikoli ne moremo govoriti o rutini. Vedno je lahko kaj drugače in vedno je treba biti pozoren na vse, tudi na zelo drobne detajle. Že majhna napaka lahko v hipu postane zelo velika in pristane na prvih straneh časopisov."

Smo samo ljudje

▸ Vajeni smo vas videti ob boku znanih državnikov. Je to prijetna služba?

"Tisti del vodenja obiska, ki je na očeh kamer, je le majhen del moje službe. Osebno nisem rada izpostavljena, rajši delam v ozadju, čeprav zaradi narave mojega dela najbrž veliko ljudi misli drugače. Svoje delo pa imam rada. Pri njem se srečujem z različnimi ljudmi in različnimi medčloveškimi odnosi, ki mi včasih tudi niso všeč, ampak to je treba pač vzeti v zakup."

▸ Imate kaj težav s svojeglavostjo ljudi, ki naj bi jim protokol pomagal?

"Bolj ali manj vsi, ki so na visokih državnih položajih, poznajo pravila, tako da ni velikih težav."

▸ Smo si že kdaj nakopali kakšno diplomatsko zamero, ker kdo ni česa spoštoval? Je kdo od naše države že zahteval opravičilo?

"Tako hudo še ni bilo, vsaj za svoj mandat se ne spomnim, da bi se morali pisno ali celo z noto komu opravičevati."

▸ Pa se to dogaja?

"Seveda se zgodi. Tudi zaradi tega je naše delo tako občutljivo. Hitro lahko nastane diplomatski škandal, če nisi dovolj pozoren. Nam je bilo recimo zelo težko, ko so nam pred leti pri sprejemu predsednika z vojaškimi častmi nekje v tujini namesto slovenske zaigrali slovaško himno."

▸ Kako ste takrat ravnali?

"Kolegu iz njihovega protokola sem na koncu povedala za napako. Bil je zaprepaden. Prinesel mi je note, nad katerimi je bil naslov Himna Slovenske republike, vendar sem takoj videla, da gre za note slovaške in ne slovenske himne. Na srečo sem muzikologinja in mi je poznavanje not tu prišlo prav. Kolega in tuji ambasador sta se nam nato ustno opravičila in iz tega nismo delali škandala. Tudi ljudje, ki delamo v protokolu, smo samo ljudje in se lahko zmotimo."

▸ Za vami je leto, ko je Slovenija predsedovala EU, ko sta bila na obisku ameriški predsednik in angleška kraljica. Kako globoko bi zajeli sapo pred osmimi leti, ko ste začeli svoje delo, če bi vedli, da imate pred seboj tako leto?

"Kar globoko (smeh). Zame bi bilo veliko hujše, kot je bilo zdaj. Čeprav se je takrat, po enem letu od nastopa te funkcije, zgodil vrh Bush-Putin. Takrat je bil to zame velik šok, tudi zato, ker smo imeli le tri tedne časa za priprave. Potem smo seveda v sodelovanju z drugimi službami, s katerimi tudi sicer pripravljamo obiske, to izpeljali. Mislim da brezhibno."

▸ Kaj pa se sicer dogaja z vašimi živci, ko so na obisku tuji državniki?

"Nikoli mi ni vseeno. Prvo leto je bilo veliko težje; bilo je veliko več strahu in veliko manj samozavesti, kot je imam zdaj. Ampak še vedno nikoli kar ne zamahnem z roko, češ saj bo že kako. Tega se v tej službi ne sme početi. Saj poznate Murphyjev zakon: kadar se lahko zgodi kaj narobe, se tudi bo." (smeh)

Z vrečko na glavi?

▸ Zlasti ob obisku britanske kraljice smo imeli državljani občutek, da se mora Slovenija povsem prilagoditi britanskim pravilom. Je slovenski protokol suveren, ko se sooči z državo, ki ima večstoletno tradicijo oblikovanja protokolarnih pravil?

"Slovenski protokol je dovolj suveren in je tudi cenjen v tujini. Ko imamo različne tuje obiske, vedno upoštevamo želje gostov in po potrebi sklepamo kompromise. Pri tem je zmoten pogled, da se Slovenija podreja. Kvečjemu gre za spoštovanje do gosta, ki prihaja k nam. Ko potujemo v tujino, načeloma upoštevamo navade države gostiteljice, vendar se tudi v tujini prilagodijo našim željam."

▸ Zapisali ste, da radi hodite po robu, in če sta na izbiro dve možnosti, izberete svobodnejšo. Katere svobodnejše izbire ste si privoščili in jih mogoče vi vpeljali v slovenski protokol?

"Nisem pristaš tega, da se je treba držati pravil za vsako ceno, ampak sem za to, da jih jemljemo življenjsko. Osnova vseh protokolarnih pravil je spoštovanje: do druge države in državnika, do državnih in mestnih institucij in ne nazadnje drug do drugega. Pri tem pa si nam ni treba vezati rok. Morda se to sliši čudno iz ust šefinje Protokola, saj se v protokolu navadno pravila težje spreminjajo. Seveda obstaja določen del tradicije in pravil, ki jih je treba vedno upoštevati."

> *"Nisem pristaš tega, da se je treba držati pravil za vsako ceno, ampak sem za to, da jih jemljemo življenjsko."*

▸ Je bila ena od svobodnejših izbir tudi damski program ob obisku ameriškega predsednika? Veliko je bilo očitkov, da je imela spremljevalka takratnega premiera Janše preveliko vlogo glede na ženo predsednika republike.

"Vedeti morate, da to ni bil bilateralni obisk, ampak vrh EU-ZDA. Gostitelj vrha je bil predsednik slovenske vlade, ki je takrat vodil Evropski Svet. Ponavadi je protokolarno pravilo tako, da je soproga ali partnerka gostitelja gostiteljica damskega programa. Vendar je bila gospa Laura Bush soproga predsednika ZDA, torej prva dama ZDA, v Sloveniji pa je prva dama gospa Barbara Miklič Türk. Te stvari takrat niso bile tako preproste, kot se komu zdi na prvi pogled, ampak na koncu smo poiskali, tako mislim, primerno rešitev, da sta pri damskem programu sodelovali tako soproga slovenskega predsednika kot partnerka predsednika vlade in takratnega predsednika Evropskega Sveta."

▸ Vlada vas v začetku decembra, ko vam je potekel mandat, ni vnovič imenovala na vaš dosedanji položaj. Tega pred svojim odhodom ni naredila niti prejšnja vlada, čeprav bi bila lahko. Ste bili zaradi tega presenečeni?

"Nisem bila presenečena ne zaradi prvega ne zaradi drugega. Tudi sama sem si želela, da me vlada pred volitvami ne bi imenovala. Nova vlada pa me je imenovala za vršilko dolžnosti zaradi določene nuje. Drugače ni mogla ravnati, ker je bilo potrebno sprožiti postopek, imenovati uradniški svet, ki imenuje komisijo, ter objaviti razpis, za kar je potreben določen čas, meni pa je mandat potekel že 3. decembra. Ko je bil imenovan uradniški svet, je vlada med drugimi objavila razpis tudi za moje delovno mesto. Ta se je zdaj že zaključil in jaz sem se nanj prijavila. Nova vlada se bo tako na predlog generalnega sekretarja vlade odločila, koga bo imenovala in to se tudi meni zdi edini pravi način."

▸ Ste imeli občutek, da je bilo potem, ko je bil odprt razpis za vaše delovno mesto, več kritik vašega minulega dela?

"Seveda. A zame so kritike, če so dobronamerne - nekatere od teh gotovo niso bile - dobrodošle, zanimivo pa je, da so se pojavile po osmih letih mojega dela, in to ravno v trenutku, ko se mi je iztekel mandat."

▸ Kako je z "vidnostjo" šefa protokola? Kritike so letele prav na to, da ste preveč v ospredju, da je bolj videti vas kot goste.

"Popolnoma jasno je, kakšne so naloge šefa protokola in podobno, kot svoje delo opravljam jaz, ga opravljajo tudi šefi protokolov v tujini. V osmih letih sem veliko prepotovala in sodelovala pri zelo velikem številu obiskov naših predsednikov v tujini, zato to lahko z gotovostjo trdim. Ne bi se strinjala s trditvijo, da sem preveč vidna. Tisti, ki je izjavil, da bi moral v današnjem času biti šef protokola viden toliko kot šef tajne službe, pa živi 50 let daleč v preteklosti. Danes pač ni več tako. Naše delo je javno. Nimamo česa skrivati, mislim celo, da je prav, da ljudje vedo, kaj delamo. Glede mojega pojavljanja pa: vsak povprečen fotograf ali snemalec bo vedno lahko dobil posnetek protokolarnih dogodkov, na katerem me ne bo videti. Kot sem nekoč že izjavila: na glavo si ne morem natakniti

opi, čeprav ji nekateri nasprotniki očitajo prav to

astane škandal

Foto: Foto BOBO

papirnate vrečke. Mogoče sem prvih šest mesecev, ko še nisem natančno poznala vseh korakov, imela s tem težave, ampak danes jih zagotovo nimam več."

Zasebno ostajam enaka

▸ Vaša knjiga Protokol: simfonija forme, ki je v 2000 izvodih izšla septembra lani, je že razprodana, čeprav je njena cena 130 evrov. Februarja bo luč sveta ugledalo še 2000 izvodov dopolnjene izdaje.

"Tudi sama sem zelo presenečena, da je knjiga tako hitro pošla."

▸ Čemu to pripisujete?

"Predvsem temu, da v Sloveniji doslej to področje še ni bilo opisano na enem mestu. Veliko je knjig o bontonu, poslovnem protokolu, v tej knjigi pa je zbrano veliko več. Knjiga je res zelo obsežna, ima 640 strani in zelo različna poglavja: o zgodovini protokola, o diplomatskem in poslovnem protokolu, o komunikaciji, besedni in nebesedni, o primernem oblačenju, državnih simbolih, protokolarnih in poslovnih darilih, prirejanju dogodkov, o vedenju za mizo ... Uporabna je tako v poslovnem svetu kot v javni upravi, v njej pa so zapisane reči, ki so koristne tudi za vsakdanje življenje. Veliko je tudi fotografij, skic in shem."

> *"Tudi pred nastopom te službe sem cenila ljudi, ki so imeli spoštljiv odnos do sočloveka. Če nosiš to v sebi, je tudi s protokolarnimi pravili veliko laže."*

▸ Na katerem področju je znanje ljudi, ki se gibljejo v vplivnih krogih, najbolj pomanjkljivo?

"To bi težko ocenila, ljudje smo zelo različni, in tu ne bi veljalo posploševati. Me pa osebno včasih moti, ker marsikdo misli, da že vse ve in da se na vse spozna. Mnoge je tudi sram priznati, da česa ne vedo. Zaradi tega prihaja do nerodnosti."

▸ Kakšnih?

"Na primer: organizacija si zamisli prireditev, naredi sedežni red, in nekoga, ki bi moral po vseh pravilih protokola in logike sedeti najbliže v tretji vrsti, posede v prvo vrsto poleg po funkciji najvišjega gosta, goste, ki bi morali po svoji funkciji sedeti v prvi vrsti, pa posede v deveto vrsto. To je sicer drobna stvar, a zaradi nje lahko pride do nerodnosti in užaljenosti. Sestavljanje pravilnega sedežnega reda je lahko zelo zapletena zadeva, a če se kdo loti organizacije dogodka, mora poznati vsaj osnovna pravila. Ali pa pri sproščenem obnašanju. Treba je vedeti, kje je meja, do kod si lahko sproščen in od kod naprej vstopaš v intimni prostor sogovornikov. Veliko je takih drobnih stvari, ki se jih ljudje niti ne zavedajo, saj napak najbrž ne delajo namenoma, ampak iz neznanja. Vendar pa je v Sloveniji tudi veliko ljudi, ki skoraj naravno obvladajo protokolarna pravila, ne da bi se za to kaj posebej učili, to imajo v krvi."

▸ Ali se z ljudmi, za katere delate, srečujete na štiri oči? Jim na primer rečete, oprostite, ampak bolje bi bilo, da bi si zavezali kravato, in podobno?

"Ja, na štiri oči se včasih pogovarjam s predsedniki, pogovorimo se, na primer, o poteku določenih ceremonij. Vedno, ko smo naprošeni za nasvet - naj bo to kdorkoli - ga radi damo, nismo pa 'policisti'. Menim, da bi se morali ljudje, ki pridejo na določeno funkcijo, sami zavedati, kaj ta funkcija predstavlja. Določenih pravil ne bi smeli jemati kot omejevanje osebne svobode, pač pa jih s funkcijo vred vzeti v zakup. In v Sloveniji se večina tega zaveda. Ne pa vsi ..."

▸ Kaj je bilo najhujše, kar se vam je doslej zgodilo v karieri šefinje protokola?

"Prvo leto svoje službe sem se spotaknila in padla. Ob obisku japonske princese je zunaj deževalo in meni je na mokrih tleh spodrsnilo. Bil je grozen občutek. Vstati mi je pomagal gospod Peterle, takratni zunanji minister, princesa pa me je vprašala, ali je vse v redu. Tudi takšne stvari se žal lahko zgodijo, zato od takrat vedno pazim, kakšne čevlje obujem in kakšen je teren, kamor bomo šli. Ne bi bilo ravno prijetno, če bi padla ob sprejemu z vojaškimi častmi."

▸ Postane človek, potem ko je v službi obkrožen z vsemi temi pravili, ko napiše knjigo o protokolu, tudi zasebno obremenjen z lepim vedenjem?

"Zasebno sem enaka, kot sem bila. Prav nič obremenjena. Pri nas doma so protokolarna pravila v kotu (smeh). Sem pa tudi pred nastopom te službe cenila ljudi, ki so imeli spoštljiv odnos do sočloveka. Če nosiš to v sebi, je tudi s protokolarnimi pravili veliko laže."

▸ Po duši ste menda rokerica in temperamentna osebnost. Kako gre to skupaj s službo, kjer se je treba držati na vajetih?

"Na svoj temperament sem kar ponosna, a treba je vedeti, kje je meja. Primorci, predvsem tisti z Obale, smo kot ljudje zelo sproščeni, in najbrž se to čuti tudi pri mojem delu, ampak seveda nikoli ne do te mere, da bi trpel ugled naše službe ali države. V zasebnem življenju pa grem rada na kak koncert, rocka pa tudi klasične glasbe, rada poslušam različne glasbene zvrsti in različne glasbenike, na primer skupine Siddharta, Nickelback, U2, The Cure, Zucchera, Stinga, Van Morrisona ... pa tudi Bacha, Vivaldija, Piazzolo, Stravinskega ..."

▸ Kako pa ste povezani z Brkini? Oba vaša starša sta od tam.

"Oče je iz Hrušice, mama pa s Pregarij. Na Pregarjah imamo tudi 'lupo'. Rojena sem v Kopru in sem vedno živela tam, a na Brkine sem zelo navezana in jih imam zelo rada. Zdi se mi, da bom 'stara leta' preživela tam in tam skupaj z možem našla svoj mir, ki ga zdaj pogrešam."

▸ Na delo v Ljubljano se vozite iz Kopra. Vas Ljubljana ni pritegnila?

"Nikoli ne bom postala Ljubljančanka. Tudi ko sem študirala v Ljubljani, sem vedno hodila domov že ob četrtkih, ker drugače nisem zdržala. Je pa to zelo lepo mesto, tukaj se počutim dobro, vendar se veliko boljše in lepše počutim doma, v Kopru. Morje je le morje..."

JANA KREBELJ